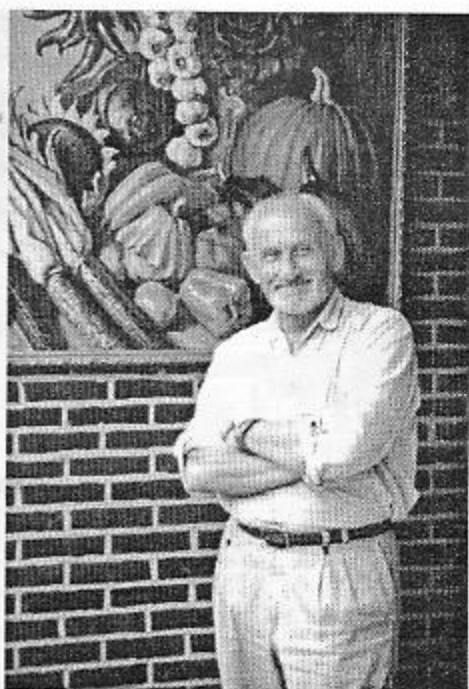

Да юбілею мастака Мая Данцыга

27 красавіка — 75 год
з дня нараджэння (1930)
М.В. Данцыга, жывапісца,
народнага мастака Беларусі

К.Дз. ВАРАНЬКО,
галоўны бібліяграф Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Май Данцыг

Чалавеку, які цікавіцца беларускім выяўленчым мастацтвам, словы «мой Мінск» адразу нагадаюць карціну з выявай моста, які перасякае па дыяганалі палатно і амаль падыходзіць да вядомага ўсім мінчанам Чырвонага касцёла (гл. уклейку). Аўтар гэтага твора — мастак Май Вольфавіч Данцыг. Ён прыйшоў у беларускае мастацтва на мяжы 50—60-х гадоў мінулага стагоддзя ў час нараджэння так званага «суровага стылю». У гэты перыяд савецкае выяўленчае мастацтва зрабіла рэзкі скачок наперад, што было абумоўлена з'яўленнем маладога пакалення таленавітых твораў, якія вызначаліся абвостраным эмацыянальным успрыманням жыцця, імкненнем знайсці новыя тэмы і новую мастацкую форму. Да іх належаў і Май Данцыг. Ён ужо з першых крокаў сваёй творчасці заявіў аб сабе як жывапісец буйных сацыяльна важных тэм.

Нарадзіўся мастак у Мінску. Яго бацька, выкладчык фізкультуры, у вольны ад працы час маляваў і выходзіў у хлопчыка любоў да мастацтва. Ён бачыў свайго сына музыкантам і аддаў яго вучыцца ў музычную школу па класу скрыпкі. За тры гады вучобы Май добра авалодаў інструментам. Ён мог стаць славетым скрыпачом, але ўсе планы пе-

раблытала вайна. Разам з іншымі бежанцамі сям'я апынулася на Волзе ў г. Ульянаўску, які запомніўся хлопчыку холадам, голадам, цяжкай працай. Пасля вызвалення Мінска Данцыгі вярнуліся ў родны горад. У 1947 г. тут адкрылася мастацкае вучылішча, студэнтам якога стаў Май. Потым ён паступіў у Маскоўскі дзяржаўны мастацкі інстытут імя В.І. Сурыкава. Дыпломная работа Данцыга «Насустрэч жыццю» атрымала адзнаку «выдатна». Зараз яна захоўваецца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі. Пасля заканчэння ў 1958 г. з залатым медалём Сурыкаўскага інстытута Данцыга запрасіў на кафедру жывапісу рэктар Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута В. Цвірка.

Першыя работы мастака — узвышана-эмацыянальныя. Нават назвы адпавядаюць іх сэнсу: «Я ведаю, горад будзе», «Гудзе зямля салігорская» і інш. Данцыг заўжды працаваў «з натуры». Ён з эцюднікам абышоў увесь Мінск, малюючы родны горад у розныя гады. Пісаў з дахаў дамоў, з балконаў, з расчыненых вокнаў... Пісаў новыя мікра-раёны, старажытныя закуткі. Сярод работ, прысвечаных гораду, — «Мінск абуджаецца», «Растуць новыя кварталы», «Новы Мінск», «Мой горад стара-

М.В. Данцыг. Нацюрморт (Аб Вялікай Айчыннай...). 1968. П., а. 206×180

жытны і малады» і інш. Многія мастакі прызнаюцца, што пасля Данцыга сказаць што-небудзь новае пра Мінск на мове жывапісу вельмі цяжка. Яго карціны сталі сапраўднай візітнай карткай беларускай сталіцы (гл. уклеіку).

Ёсць яшчэ адна тэма ў творчасці мастака, дзе ён сказаў сваё асабістае важнае слова, — гэта тэма вайны. У творах Данцыга яна адлюстравалася ярка, выразна, натхнёна. І, нягледзячы на тое, што вайна — гэта заўсёды гора, смерць, насілле, жорсткасць, яго работы «Аб Вялікай Айчыннай...», «Партызанская балада», «Рэквіем», «І памятае свет уратаваны...», «Партызанскае вяселле» (гл. уклеіку), «Беларусь — маці партызанская» і іншыя прасякнуты жыццесцвярдзальным пачаткам, невынішчальнай прагай жыцця.

Сённяшні Май Данцыг па сутнасці свайго характару, па стану душы так і застаўся прадстаўніком «суровага стылю», трыбунам і публіцыстам, які ўсёй сваёй творчасцю сумяшчае ідэалы і рэальнасць. Яму цесна і няўтульна ў «малых» формах. Па словах мастака,

«карцінкі для кватэр і офісаў — зусім не ганебна. Але для мяне вялікае палатно — арганічная неабходнасць, частка мастацкага вобраза» [8, с. 29]. Нават партрэты Данцыг піша ў вялікіх памерах, падбіраючы для іх людзей неардынарных, высакародных: А. Адамовіча, В. Быкава, А. Анікейчыка, Б. Акуджаву, Д. Граніна, Э. Клімава, Г. Таўстаногаву і інш. Кожная эпоха нараджае мастакоў, творчасць якіх можна лічыць біяграфіяй часу. Да такіх твораў належыць і Май Данцыг. Сёння ён выкладае на кафедры жывапісу ў Беларускай акадэміі мастацтваў, працуе над новымі творами.

У 2000 г. у Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адбылася персанальная выстаўка мастака, якая стала сведчаннем шырокага грамадскага прызнання таленту жывапісца. Творы Данцыга захоўваюцца ў Дзяржаўнай Трацякоўскай галерэі (Масква), у зборах Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі, у Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, музейных калекцыях Расіі, Нідэрландаў, Германіі, Бельгіі, Італіі, ЗША і іншых краін свету.

1. *Данцыг Май: живопись: альбом / авт. текста Г.А. Фатыхова.* — Мн.: Інтернешнл Транс-Кэпітэл, 2001. — 45 с.
2. *Данцыг Май Вольфавіч // Бел. энцыкл.: у 18 т.* — Мн., 1998. — Т. 6. — С. 48—49.
3. *Данцыг Май Вольфавіч // Беларускі саюз мастакоў: энцыкл. давед.* — Мн., 1998. — С. 166.
4. *Данцыг Май Вольфавіч // Беларусь: энцыкл. давед.* — Мн., 1995. — С. 263.
5. *Ліхінец, І. Мы не горшыя, мы — лепшыя // Альманах: запіскі Бел. дзярж. акад. мастацтваў.* — 2000. — № 3. — С. 167—173.
6. *Левіна, А. Кто спасет красоту? // Мишпоха.* — 2000. — № 7. — С. 110—114.
7. *Фатыхова, Г. «Мой город древний, молодой» // Неман.* — 2001. — № 10. — С. 255—256.
8. *Шаранговіч, Н. Мастак, улюбёны ў Мінск // Буларусь.* — 2001. — № 9. — С. 28—29.